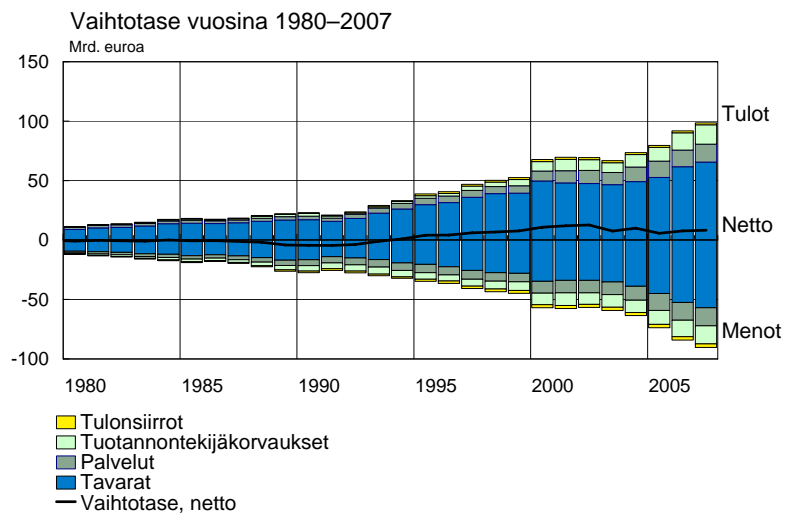

Suomen maksutase

Ennakkokatsaus • 2007

Suomen Pankki

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto

Tilastoyksikkö

14.3.2008

Sisällys

Yleiskatsaus Suomen maksutaseeseen ja ulkomaiseen varallisuuteen vuosina 1998–2007	5
1 Vaihtotase	8
1.1 Vaihtotaseen kehitys	8
1.2 Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa	9
2 Suorat sijoitukset	11
3 Arvopaperisijoitukset	14
3.1 Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille	14
3.2 Arvopaperisijoitukset ulkomailta Suomeen	16
4 Suomen rahalaitosten ulkomaiset saamiset ja velat	18
Liite 1. Kuviot	20

ISSN

ISSN 1456-5846

Tiedustelut

Jaakko Suni

010 831 2454

maksutase@bof.fi

Postiosoite
PL 160
00101 HELSINKI

Käyntiosoite Snellmaninaukio
Puhelin 010 8311
Faksi (09) 174 872

Sähköposti
etunimi.sukunimi@bof.fi
www.suomenpankki.fi

Swift SPFB FI HH
Y-tunnus 0202248-1
Kotipaikka Helsinki

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Vaihtotaseen tulot ja menot vuosina 1980–2007	5
Kuvio 2. Pääomanliikkeet sektoreittain vuosina 1998–2007	5
Kuvio 3. Pääomanliikkeet sijoituslajeittain vuosina 1998–2007	6
Kuvio 4. Suomen ulkomainen nettovarallisuusasema (saamiset – velat) vuosina 1985–2007	6
Kuvio 5. Suomen ulkomainen nettovarallisuusasema sektoreittain vuosina 1998–2007	6
Kuvio 6. Vaihtotase vuosina 1998–2007	8
Kuvio 7. Vaihtotaseen rakenne 1980–2007: tulot	9
Kuvio 8. Vaihtotaseen rakenne 1980–2007: menot	9
Kuvio 9. Tavarakaupan arvon muutos edellisvuotisesta vuosina 1998–2007	9
Kuvio 10. Tavarakaupan osuus BKT:stä vuosina 1998–2007	10
Kuvio 11. Palvelutase vuosina 1998–2007: palveluiden viennin ja tuonnin jakauma	10
Kuvio 12. Suorien sijoitusten nettopääomavirrat vuosina 1998–2007	11
Kuvio 13. Suomeen tehtyjen suorien sijoitusten nettopääomavirrat sektoreittain vuosina 1998–2007	11
Kuvio 14. Suorien sijoitusten kanta vuosina 1998–2007	12
Kuvio 15. Suomeen tehtyjen suorien sijoitusten kannan jakauma sektoreittain 31.12.2007: 57,9 mrd. euroa	12
Kuvio 16. Ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten kannan jakauma sektoreittain 31.12.2007: 76,8 mrd. euroa	12
Kuvio 17. Arvopaperisijoitusten nettopääomavirrat vuosina 1998–2007	14
Kuvio 18. Arvopaperisijoitusten kanta vuosina 1998–2007	15
Kuvio 19. Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille sektoreittain vuosina 1999–2007	16
Kuvio 20. Arvopaperisijoitukset ulkomaille maittain: sijoituskanta vuoden 2007 lopussa	16
Kuvio 21. Arvopaperisijoitusten korot ja osingot vuosina 1998–2007	16
Kuvio 22. Valtion velka: velkapapereiden kanta vuosina 1998–2006	17
Kuvio 23. Ulkomainen velka sektoreittain: joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinapaperit vuosina 1998–2007	17
Kuvio 24. Suomen rahalaitosten ulkomaiset bruttosaamiset ja –velat sekä niiden erotus	18
Kuvio 25. Suomen rahalaitosten ulkomaisten velkapapereiden liikkeeseen laskut ja hallussa olevat ulkomaiset velkapaperit	19
Kuvio 26. Ulkomaisiin muihin sijoituksiin liittyvät Suomen rahalaitosten saamiset ja velat sekä niiden erotus	19
Kuvio 27. Suomen tavarakauppa vuosina 1998–2007	20
Kuvio 28. Kymmenen tärkeimmän vientimaan prosenttiosuus Suomen koko tavaraviennin arvosta vuosina 2000 ja 2007	20
Kuvio 29. Kuljetustulot vuosina 1998–2007	20

Kuvio 30. Kuljetusmenot vuosina 1998–2007	20
Kuvio 31. Ulkomailta Suomeen suuntautuneen matkailun tulot vuosina 2003–2007	20
Kuvio 32. Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2003–2007	20
Kuvio 33. Suorien sijoitusten tuotot vaihtotaseessa vuosina 1998–2007	21
Kuvio 34. Ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten nettopääomavirrat sektoreittain vuosina 1998–2007	21
Kuvio 35. Suorien sijoitusten kannan jakauma pääomatyypeittäin vuosina 1999, 2003 ja 2007	21
Kuvio 36. Arvopaperisijoitukset, osakkeet ja osuudet, nettopääomavirrat vuosina 1998–2007	21
Kuvio 37. Arvopaperisijoitukset, velkapaperit, nettopääomavirrat vuosina 1998–2007	21
Kuvio 38. Arvopaperisijoitukset, osakkeiden ja osuuksien kanta ja osingot vuosina 1998–2007	21
Kuvio 39. Arvopaperisijoitukset, velkapapereiden kanta ja korot vuosina 1998–2007	22
Kuvio 40. Arvopaperisijoitusten tuotot vuosina 1998–2007	22
Kuvio 41. Valtion velan rakenne vuosina 1990–2007	22
Kuvio 42. Suomen rahalaitosten saamiset muista sijoituksista maaryhmittäin vuoden 2007 lopussa	22
Kuvio 43. Suomen rahalaitosten velat muista sijoituksista maaryhmittäin vuoden 2007 lopussa	22

Taulukkuuettelo

Taulukko 1. Suomen ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain vuosina 1998 ja 2007	7
Taulukko 2. Vaihtotase vuosina 2003–2007	8
Taulukko 3. Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sijoituslajeittain vuonna 2007 (milj. euroa)	15
Taulukko 4. Suomen rahalaitosten ulkomainen varallisuus vuoden lopussa (milj. euroa)	19

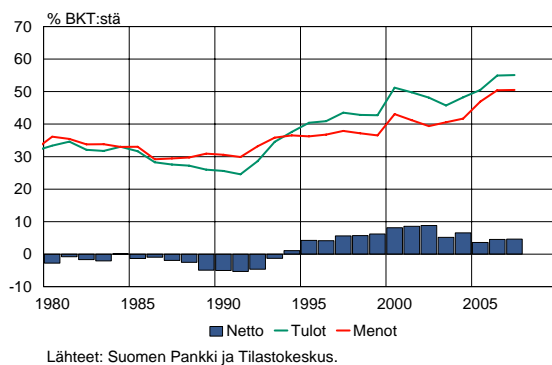
Vuosien 2005, 2006 ja 2007 tiedot ovat ennakkollisia.

Yleiskatsaus Suomen maksutaseeseen ja ulkomaiseen varallisuuteen vuosina 1998–2007

Suomen vaihtotase¹ on edelleen selvästi ylijäämäinen. Ylijäämän vastaeränä rahoitustaseessa ovat työeläkelaitosten ja muiden institutionaalisten sijoittajien arvopaperisijoitukset ulkomaille.

Vaihtotase on ollut ylijäämäinen vuodesta 1994 lähtien. Suurimmillaan ylijäämä oli vuosina 2001 ja 2002 noin 9 % BKT:stä. Vuonna 2007 vaihtotaseen ylijäämä oli 8,2 mrd. euroa eli 5 % BKT:stä.

Kuvio 1. Vaihtotaseen tulot ja menot vuosina 1980–2007

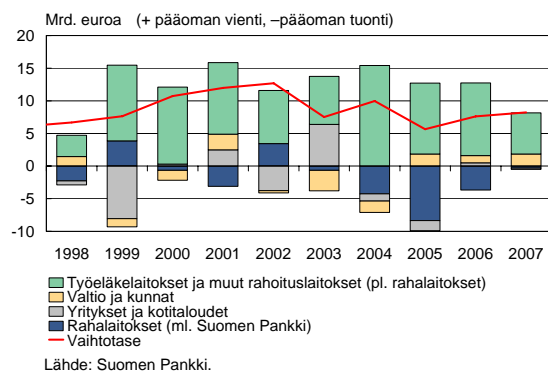

Vaihtotaseen ylijäämä on perustunut edelleen vahvaan tavaroiden vientiin. Huomattavasti osuuttaan koko

¹ Maksutaseen käsitteet selitetään maksutaseen ns. tuoteselosteessa <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/kuvaus.htm>.

vaihtotaseen tuloista ovat kasvattaneet pääomakorvaukset, joita suomalaiset saavat ulkomaisista sijoituksistaan.

Kuvio 2. Pääomanliikkeet sektoreittain vuosina 1998–2007

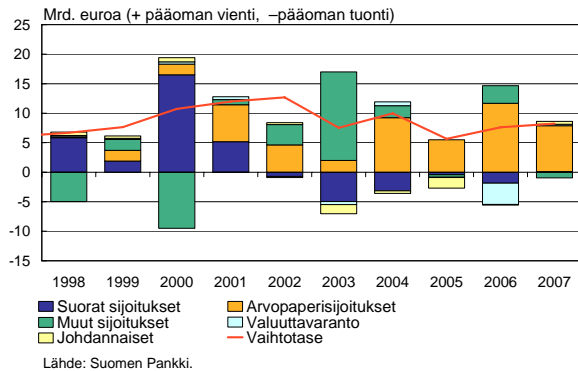

Kahtena viime vuonna pääomaa veivät nettomääräisesti ulkomaille kaikki muut sektorit paitsi rahalaitossektori (pl. keskuspankki), joka vuodesta 2003 lähtien on ollut pääoman tuoja. Eniten pääomaa ovat vieneet työeläkelaitokset. Pääoman viejiä ovat myös sijoitusrahastot ja vakuutuslaitokset, jotka muodostavat pääosan muut rahoituslaitokset -sektorista.

Arvopaperisijoituksista on tullut pääomanliikkeiden suurin erä. Niitä käytetään myös suurten yritysjärjestelyjen yhteydessä suorien sijoitusten ohella. Muiden

sijoitusten suurin erä ovat pankkien väliset talletukset. Näiden talletusten määrä heilahteli voimakkaasti kuu-kaudesta toiseen.

Kuvio 3. Pääomanliikkeet sijoituslajeittain vuosina 1998–2007

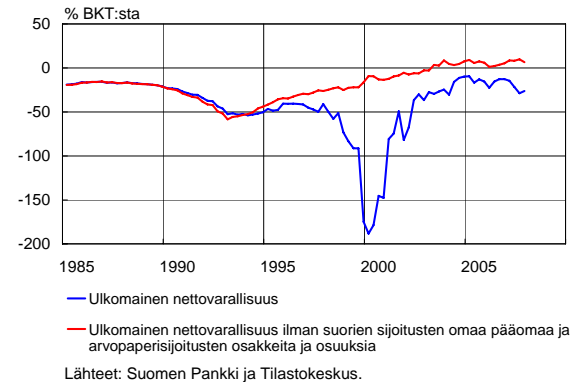

Suomen ja ulkomaiden välisten saamis- ja velkavarantojen eli ulkomaisen nettovarallisuusaseman kehitykseen vaikuttavat pääomanliikkeiden lisäksi rahoitusvarallisuuden hintojen ja valuuttakurssien muutokset. Suomen ulkomaisen nettovarallisuuden (saamiset – velat) velkaenemmys oli vuonna 2007 noin 26 % BKT:stä. Suurimmillaan velkaenemmys oli vuonna 2000 lähes 200 % BKT:stä, kun suomalaisten yritysten osakevelat olivat enimmillään pörssikurssien nousun vuoksi.

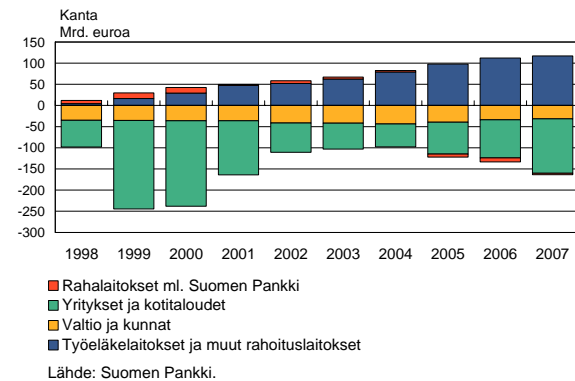
Kun nettovarallisuudesta poistetaan oman pääoman erät, suomalaisilla on vuodesta 2003 alkaen ollut enemmän ulkomaisia saamia kuin velkoja.

Yrityksillä ja valtiolla on enemmän ulkomaisia velkoja kuin saamia. Työeläkelaitoksilla ja muilla rahoituslaitoksilla sen sijaan on enemmän ulkomaisia saamia kuin velkoja. Lähes koko työeläkelaitosten ja muiden rahoituslaitosten ulkomainen saamiskanta, 117 mrd. euroa vuoden 2007 lopussa, on syntynyt 2000-luvulla. Yritysten velka-asemaan vaikuttavat pörssikurssit, jotka noustessaan lisäävät suurelta osalta ulkomaisessa omistuksessa olevien yritysten osakevelkaa.

Kuvio 4. Suomen ulkomainen nettovarallisuus-asema (saamiset – velat) vuosina 1985–2007

Kuvio 5. Suomen ulkomainen nettovarallisuus-asema sektoreittain vuosina 1998–2007

Suomen rahoitusmarkkinoiden kansainvälinen avautuminen jatkui vuosina 1998–2007 (taulukko 1). Vuodesta 1998 vuoteen 2007 suomalaisten saamiset ulkomailta viisinkertaistuivat ja velatkin lähes kolminkertaistuivat. Saamisissa arvopaperisijoitusten merkitys on korostunut, ja arvopapereiden osuus on kasvanut 45 prosenttiin ulkomaisista saamisista. Arvopaperisijoitukset jakautuivat lähes tasan osakkeisiin ja rahasto-osuuksiin sekä velkapapereihin.

Ulkomaisten velkojen rakenne ei ole muuttunut yhtä paljon. Noin 60 % ulkomaisesta velasta oli vuonna 2007 arvopaperimuotoista, kun vastaava luku vuonna 1998 oli 70 %. Suorissa sijoituksissa suurten yrityskauppojen merkitys on korostunut.

Taulukko 1. Suomen ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain vuosina 1998 ja 2007

Kanta vuoden lopussa	1998		2007	
	Milj. euroa	%	Milj. euroa	%
Bruttosaamiset				
Suorat sijoitukset ulkomaille	25 205	34	76 792	20
Arvopaperisijoitukset	14 421	20	172 392	45
Muut sijoitukset	25 442	35	84 148	22
Johdannaiset	130	0	41 638	11
Valuuttavaranto	8 384	11	5 695	1
YHTEENSÄ	73 581	100	380 665	100
Bruttovelat				
Suorat sijoitukset Suomeen	14 103	9	57 902	14
Arvopaperisijoitukset	112 385	70	257 409	60
Muut sijoitukset	32 841	21	72 010	17
Johdannaiset	197	0	40 056	9
YHTEENSÄ	159 526	100	427 377	100

Lähde: Suomen Pankki.

1 Vaihtotase

1.1 Vaihtotaseen kehitys

Vaihtotaseen ylijäämä oli 8,2 mrd. euroa vuonna 2007. Ylijäämä perustuu edelleen vahvaan tavaravientiin.

Ylijäämästä suuri osa tuli vahvana jatkuneesta tavarakaupan viennistä, jonka arvo kasvoi 6 % edellisvuotisesta. Myös tavarantuonnin arvo kasvoi 8 %.² Tavarantuonnin nopeammasta kasvusta huolimatta vaihtotase oli 8,7 mrd. euroa ylijäämäinen.

Taulukko 2. Vaihtotase vuosina 2003–2007

Milj. euroa		2003	2004	2005	2006	2007
Vaihtotase	Netto	7 511	9 969	5 661	7 607	8 222
Tavarat	Netto	11 393	10 245	7 698	9 133	8 662
	Tulot	46 586	49 125	52 661	61 697	65 576
	Menot	35 193	38 880	44 963	52 564	56 914
Palvelut	Netto	-598	490	-583	-877	-140
	Tulot	10 149	12 212	13 666	13 945	15 049
	Menot	10 747	11 722	14 249	14 822	15 189
Tuotannontekijäkorvaukset	Netto	-2 305	142	-245	682	1 084
	Tulot	8 292	10 560	11 580	14 589	16 316
	Menot	10 598	10 418	11 825	13 907	15 232
Tulonsiirrot	Netto	-978	-908	-1 208	-1 331	-1 385
	Tulot	1 691	1 598	1 569	1 554	1 544
	Menot	2 669	2 506	2 777	2 885	2 929

Lähde: Suomen Pankki.

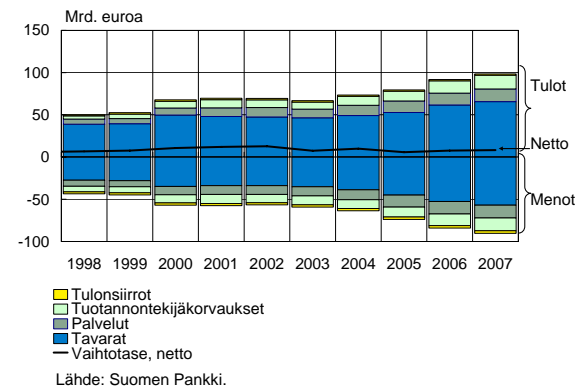
Vaihtotaseen muutokset ovat olleet vahvasti sidoksissa tavarakaupan muutoksiin, mutta pitkällä aikavälillä etenkin tavaroiden viennin osuus koko vaihtotaseen tuloista näyttää hieman pienentyneen; 1980-luvulta aina 1990-luvun loppupuolelle osuus oli lähes 80 %, mutta supistui vuoteen 2007 mennessä 67 prosenttiin

² Tavarakaupan tiedot perustuvat Tullihallituksen ulkomaankauppa-tilastoon.

(kuviot 7 ja 8). Tavarantuonnin kehitys on ollut pitkällä aikavälillä samansuuntaista.

Palvelukaupan³ suhteellinen osuus vaihtotaseesta on ollut melko vakaa jo useiden vuosikymmenten ajan, koska sen kasvu on seurailut tavarakaupan kasvua. Vuonna 2007 palvelutase oli lievästi alijäämäinen kuten edellisinäkin vuosina.

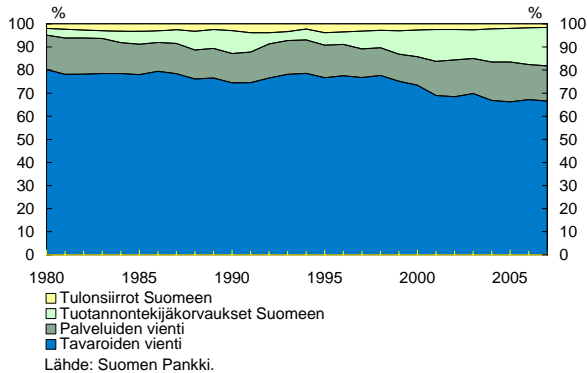
Kuvio 6. Vaihtotase vuosina 1998–2007

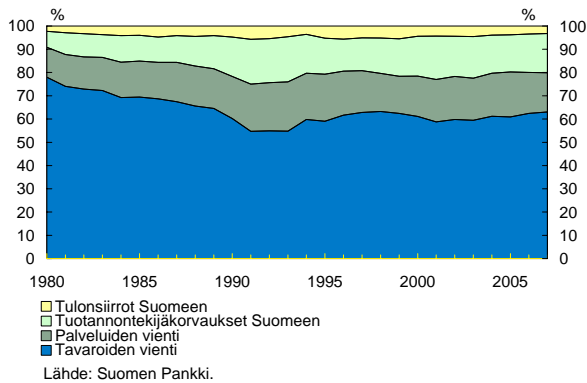
Suomeen saatujen tuotannontekijäkorvaustulojen osuus vaihtotaseen tuloista on kasvanut 9 prosenttiyksikköä vuodesta 1998 vuoteen 2007. Suomesta maksettuja tuotannontekijäkorvausmenoja kasvattaa yritysten kansainvälinen omistus. Tuotannontekijäkorvaukset koostuvat pääomakorvauksista, kuten koroista ja osingoista, sekä palkansaajille maksetuista korvauksista.

³ Palvelukaupan tiedot perustuvat Tilastokeskuksen laatimiin kuljetuksen, matkailun ja muiden palveluiden ulkomaankaupan perustilastoihin.

Kuvio 7. Vaihtotaseen rakenne 1980–2007: tulot

Kuvio 8. Vaihtotaseen rakenne 1980–2007: menot

Tulonsiirtojen rakenteelliset muutokset ovat olleet vähäisiä. Tulonsiirtomenot ovat olleet tulonsiirtotuloja suuremmat. Vuoden 2007 alijäämä oli 1,4 mrd. euroa. Julkisen sektorin tulonsiirrot olivat 2,2 mrd. euroa alijäämäiset ja muiden sektoreiden tulonsiirrot 0,8 mrd. euroa ylijäämäiset. Huomattava määrä tulonsiirroista muodostuu Suomen ja Euroopan unionin välisistä maksuista.⁴ Ulkomailta Suomeen päin tehtyjä tulonsiirtoja oli vuonna 2007 kokonaisuudessaan 1,5 mrd. euroa ja Suomesta ulkomaille suuntautuvia siirtoja puolestaan 2,9 mrd. euroa.

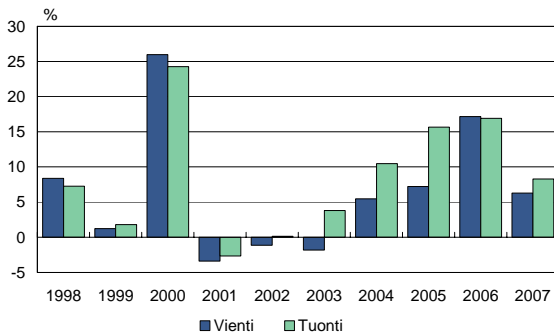
⁴ Lisätietoa tulonsiirtojen tilastoinnista maksutaseen ns. tuoteselosteissa <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/kuvaus.htm>

1.2 Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa

Tavaroiden ulkomaankauppa jatkoi kasvuaan vuonna 2007. Viennin arvon kasvua kertyi edellisvuotisesta 6 %. Tämä on kuitenkin selvästi vähemmän kuin vuonna 2006, jolloin viennin arvo kasvoi 17 %. Metall-, kone- ja kulkuneuvoteollisuuden tuotteiden osuus viennin arvosta suureni vuonna 2007 noin 36 prosenttiin, mikä lisäsi eniten koko viennin kasvua.

Tuonnin arvo kasvoi 8 % edellisvuotisesta eli jonkin verran nopeammin kuin viennin arvo. Myös tuonnin arvon kasvu hidastui selvästi edellisvuotisesta, jolloin se oli ollut lähes 17 %. Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet ovat tärkein tuontitavaroiden ryhmä, ja niiden osuus oli vuonna 2007 noin 40 % koko tavarantuonnin arvosta.

Kuvio 9. Tavarakaupan arvon muutos edellisvuotisesta vuosina 1998–2007

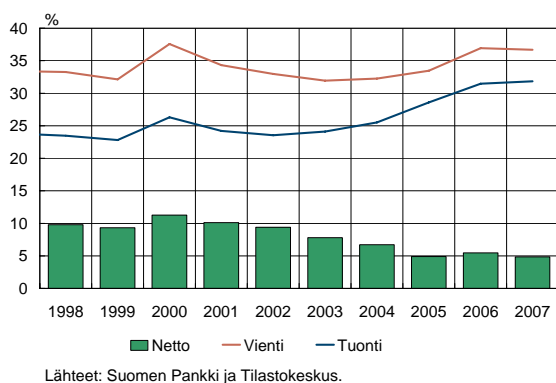

Maksutasetilastoinnin tiedot tavarakaupasta eroavat Tullihallituksen julkaisemien ulkomaankauppatilastojen tiedoista. Maksutasetilastoissa tavarantuonnin arvot muutetaan ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi siirtämällä rahdin ja vakuutuksen osuus tava-

rantuonnista kuljetusmenoihin.⁵ Maksutaseen ulkomaankauppatilaston lukuihin lisätään myös tiedot laivojen ja lentokoneiden käyttämän polttoöljyn arvosta.

Maksutasekäsitteistön mukainen kauppataseen ylijäämä oli 8,7 mrd. euroa vuonna 2007 eli noin 5 % BKT:stä. Kauppataseen ylijäämä on pienentynyt selvästi vuoden 2000 huippuarvosta, joka oli 11 % BKT:stä. Tavaraviennin osuus bruttokansantuotteesta on kasvanut vuodesta 2003 alkaen ja oli viime vuonna 37 %. Samalla kuitenkin tuonnin bruttokansantuoteosuus on kasvanut selvästi nopeammin kauppataseen heiketessä.

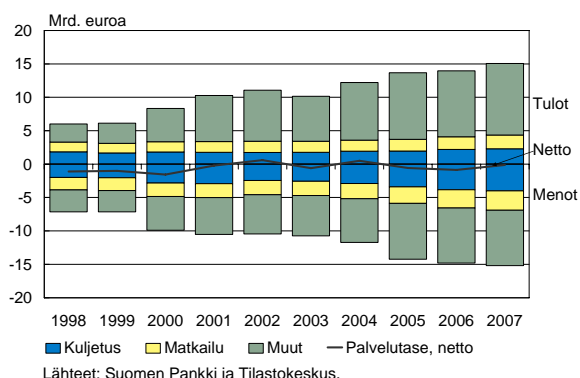
Kuvio 10. Tavarakaupan osuus BKT:stä vuosina 1998–2007

Palvelutase muodostui 0,1 mrd. euroa alijäämäiseksi vuonna 2007, samaan tapaan kuin kahtena edellisnäkin vuonna. Edellisvuotiseen verrattuna vuonna 2007 palveluiden viennin arvo kasvoi 8 % ja tuonnin arvo 2 %.

⁵ Tullihallituksen ulkomaankauppatilaston tavarantuonnin cif-arvosta vähennetään maksutasetilastossa ulkomaisten kuljettajien ja vakuuttajien osuus, joka siirretään kuljetus- ja vakuutusmenoihin. Vuonna 2007 tavarantuonnista siirrettiin kuljetusmenoihin 4,9 % ja vakuutusmenoihin 0,2 %.

Kuvio 11. Palvelutase vuosina 1998–2007: palveluiden viennin ja tuonnin jakauma

Suurin vientierä vuonna 2007 olivat liike-elämän palvelut, joihin kuuluvat mm. välityskauppa ja siihen liittyvät palvelut, käyttöleasingpalvelut sekä kansainvälisten konsernien sisäiset palvelut. Liike-elämän palveluiden vienti on kasvanut selvästi usean viime vuoden aikana, ja vuonna 2007 tämän erän osuus koko palveluiden viennistä oli yli 54 %.

Kuljetus- ja matkailupalvelut ovat olleet alijäämäisiä viimeisen kymmenen vuoden tarkasteluperiodin ajan. Maksutasekäsitteistön mukaiset kuljetuspalvelut muodostuvat meri- ja lentoliikenteen sekä muun liikenteen eristä ja sisältävät näihin liittyvät rahti- ja vakuutusmaksut⁶. Vuonna 2007 kuljetuspalveluiden viennin arvo oli 2,3 mrd. ja tuonnin arvo 4,0 mrd. euroa. Edellisvuotiseen verrattuna kuljetuspalveluiden taseen alijäämä kasvoi 3,5 %.

Ulkomailta Suomeen suuntautunut matkailu on lisääntynyt, mikä näkyy vuosittain kasvavana matkailupalveluiden vienninä. Vuonna 2007 matkailupalveluja vietiin 2,1 mrd. euron arvosta, mikä on 9 % edellisvuotista enemmän. Myös Suomesta ulkomaille suuntautuvan matkailun kasvuvauhti on ollut nopeaa, joten kokonaisuudessaan matkailupalveluiden taseen alijäämäisyys kasvoi hieman vuonna 2007.

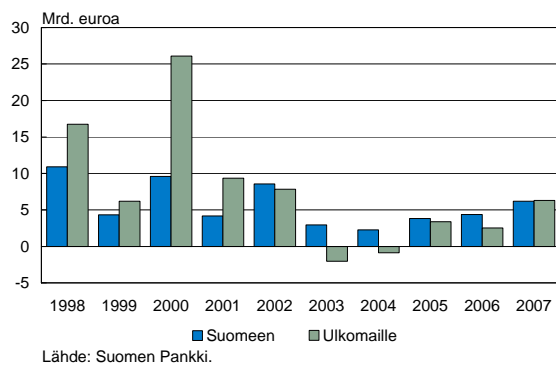
⁶ Katso alaviite 5.

2 Suorat sijoitukset

Vuonna 2007 suorien sijoitusten pääomavirrat ulkomailta Suomeen ja Suomesta ulkomaille olivat lähes samansuuruiset.

Ulkomaiset sijoittajat toivat pääomaa suomalaisiin tytä- ja osakkuusyhtiöihin 6,2 mrd. euroa, ja vastavasti suomalaiset sijoittajat veivät pääomaa ulkomaisiin tytä- ja osakkuusyhtiöihin 6,3 mrd. euroa. Edellisvuotiseen verrattuna pääomaa tuotiin 1,8 mrd. euroa enemmän ja vietiin 3,8 mrd. euroa enemmän. Sijoitusvirrat jäivät kuitenkin selvästi pienemmiksi kuin 2000-luvun alussa, jolloin merkittävät kansainväliset yrityskaupat ja fuusiot kasvattivat niitä.

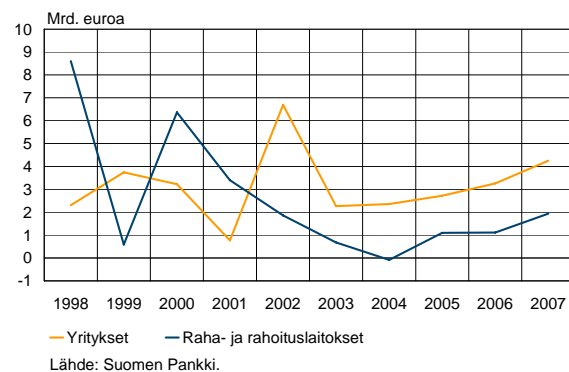
Kuvio 12. Suorien sijoitusten nettopääomavirrat vuosina 1998–2007

Vuoden 2007 sijoituksista Suomeen 4,3 mrd. euroa kohdistui yrityssektoriin ja loput 1,9 mrd. euroa rahoitussektoriin. Erityisesti ulkomaisia sijoittajia kiinnostivat suomalaiset pörssiyritykset. Useasta yritys- ja rahoitussektorin pörssiyrityksestä tuli ulkomaisen sijoittajan tytäryritys. Vuodelle 2007 olivat tunnusomaista myös merkittävät ulkomaalaisten yritysostot

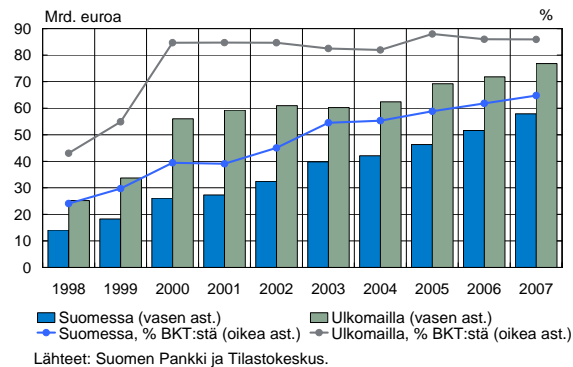
rahoitussektorilta. Nettomääräinen rahoitussektoriin kohdistunut pääomavirta jäi kuitenkin 1,9 mrd. euroon, koska samanaikaisesti ulkomaisessa omistuksessa ollut rahoitussektori palautti pääomaa takaisin ulkomaisille omistajilleen. Vuonna 2007 yrityssektoriin tehdyistä sijoituksista noin puolet oli alkuperältään Suomesta tulevaa pääomaa. Taustalla oli järjestelyjä, joissa suomalaiset sijoittajat siirsivät kotimaisia sijoituksia ulkomaisille tytäryrityksille, mikä tilastoitui sekä ulkomaille että Suomeen tehdyiksi suoriksi sijoituksiksi.

Kuvio 13. Suomeen tehtyjen suorien sijoitusten nettopääomavirrat sektoreittain vuosina 1998–2007

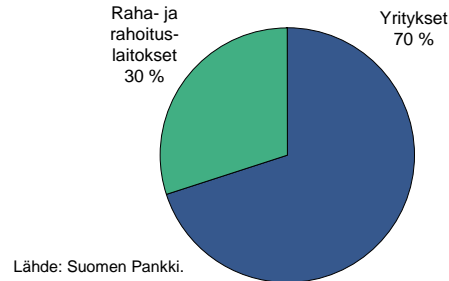
Suomen yrityssektori sijoitti pääomaa suorina sijoituksina ulkomaille 6,9 mrd. euroa vuonna 2007. Muut sektorit palauttivat pääomaa ulkomaisista kohteistaan takaisin Suomeen nettomääräisesti yhteensä noin 0,6 mrd. euroa. Vuoteen 2007 ajoittui muutamia merkittäviä ulkomaisia yritysostoja ja -myyntejä. Lisäksi noin kolmasosa yrityssektorin pääomanviennistä liittyi järjestelyihin, joissa kotimaisia sijoituksia siirrettiin ulkomaisille tytäryrityksille.

Kuvio 14. Suorien sijoitusten kanta vuosina 1998–2007

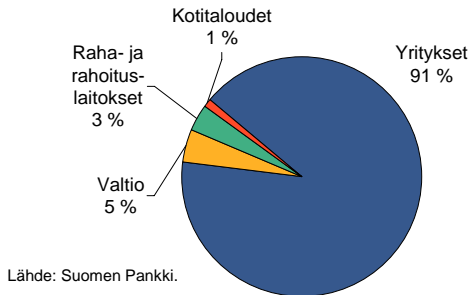

Ulkomaisten sijoittajien Suomeen tekemien suorien sijoitusten kannan arvo vuoden 2007 lopussa oli 57,9 mrd. euroa ja suomalaisten sijoittajien ulkomaille tekemien sijoitusten kannan arvo 76,8 mrd. euroa. Bruttokansantuotteeseen suhteutettuna sijoituskanta Suomessa on kasvanut suhteellisen tasaisesti 1990-luvun lopun reilusta 10 prosentista yli 30 prosenttiin. Vuonna 2000 BKT:hen suhteutettu sijoituskannan arvo ulkomailla kasvoi merkittävien ulkomaisten yritysohjelmien ja fuusioiden seurauksena voimakkaasti eli yli 40 prosenttiin ja on pysynyt tällä tasolla aina vuoteen 2007 asti. Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että suomalaisyritysten toimintojen laajentuminen ulkomailla olisi pysähtynyt. Pikemminkin tämä kuvaa suomalaiskonsernien rahoitustoimintojen kansainvälistymistä. Suomalaisten emoyritysten suora rahoitus ulkomaisille tytäryrityksille on vähentynyt, ja entistä enemmän konsernien ulkomaiset rahoituskeskukset ja muut ulkomaiset konserniyritykset hoitavat rahoitusta. Toisaalta viime vuosina suomalaisyritykset ovat sijoittaneet erityisesti Aasiaan, jossa investointikustannukset ovat pienemmät kuin kehittyneissä talouksissa, ja tämä näkyy ulkomaille suuntautuvien sijoitusvirtojen vähäisyytenä.

Kuvio 15. Suomeen tehtyjen suorien sijoitusten kannan jakauma sektoreittain 31.12.2007: 57,9 mrd. euroa

Kuvio 16. Ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten kannan jakauma sektoreittain 31.12.2007: 76,8 mrd. euroa

Suomen yrityssektorilla on ollut keskeinen rooli sekä suorien sijoitusten kohteena että sijoittajana. Yrityssektorin osuus vuoden 2007 lopun sijoituskannasta Suomessa oli 70 % ja sijoituskannasta ulkomailla reilut 90 %. Pohjoismaisen integraation seurauksena rahoitussektorin osuus sijoituskannasta Suomessa on 1990-luvun lopusta lähtien ollut noin 30 %.

Suorat sijoitukset ovat pääosin oman pääoman ehtoisia. Vuoden 2007 lopussa sekä Suomeen että ulkomaille tehdyissä sijoituksissa oman pääoman osuus sijoituskannasta oli noin 80 %.

Aina 1990-luvun lopusta alkaen suomalaisten sijoittajien ulkomaisista suorista sijoituksista saamat tuotot ovat olleet suuremmat kuin ulkomaisten sijoittajien Suomeen tekemistä sijoituksista saamat tuotot.

Suorien sijoitusten tuotot vaihtotaseessa ovat siten osaltaan kasvattaneet vaihtotaseen ylijäämää. Vuonna

2007 suorien sijoitusten tuottojen vaihtotasevaikutus oli noin 2,8 mrd. euroa.

3 Arvopaperisijoitukset

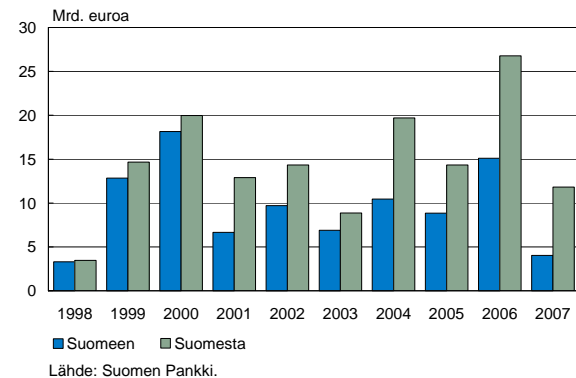
Suomen Pankin maksutasetilaston mukaan pääoman nettovienti arvopaperisijoituksina oli 7,8 mrd. euroa vuonna 2007. Ulkomailta Suomeen sijoitettiin nettomääräisesti 27 % ja Suomesta ulkomaille 44 % vuoden 2006 sijoitusvirrasta. Suomalaisijoittajien ulkomaisista arvopaperisijoituksista saamat tuotot olivat 5,5 mrd. euroa ja ulkomaisten sijoittajien tuotot suomalaisista arvopapereista 7,9 mrd. euroa.

3.1 Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille

Suomalaiset sijoittajat kasvattivat edelleen ulkomaisia arvopaperisalkkujaan vuonna 2007. Suomesta ulkomaille sijoitettiin 11,8 mrd. euroa, mikä on 44 % vuoden 2006 sijoitusvirrasta (kuvio 17). Eniten lisääntyivät sijoitukset ulkomaisiin sijoitusrahastoihin, joihin virtasi 7,0 mrd. euroa uutta pääomaa. Ulkomaisiin osakkeisiin pääomaa sijoitettiin 3,1 mrd. euroa. Yhteensä ulkomaisiin osakkeisiin ja osuuksiin sijoitettiin jonkin verran vähemmän kuin vuonna 2006, jolloin nettopääomavirta oli suurimmillaan. Velkapapereihin

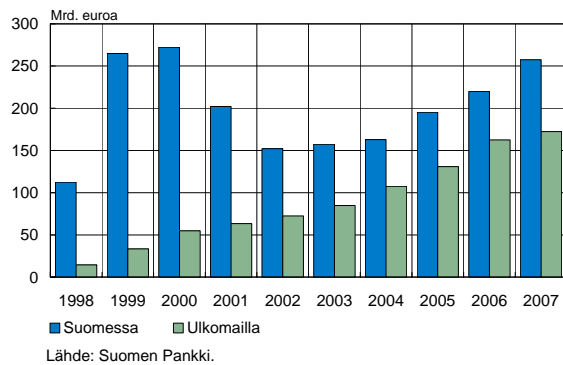
– erityisesti joukkolainoihin – sijoitettiin vain murtoosa edellisvuotisesta.

Kuvio 17. Arvopaperisijoitusten nettopääomavirrat vuosina 1998–2007

Ulkomaille sijoitetun arvopaperivarallisuuden määrä kasvoi 172,4 mrd. euroon vuonna 2007. Ulkomaisen arvopaperivarallisuuden kasvu johtui erityisesti nettopääomavirrasta, sillä kaikkien instrumenttien arvomuutokset olivat negatiivisia. Suomalaisen hallussaan pitämä ulkomainen arvopaperivarallisuus on kasvanut tasaisesti jo 1990-luvun puolivälistä lähtien (kuvio 18).

Kuvio 18. Arvopaperisijoitusten kanta vuosina 1998–2007

Suurimman osan ulkomaisista arvopaperisijoituksista ovat tehneet suomalaiset institutionaaliset sijoittajat (kuvio 19). Institutionaalisten sijoittajien toiminta selittääkin sen, että suomalaisten ulkomainen arvopaperivarallisuus on tasaisesti kasvanut, sillä 40 % sijoit-

tuskannasta on työeläkelaitosten hallussa. Näiden laitosten ulkomaiset sijoitukset alkoivat lisääntyä erityisesti vuodesta 1999 lähtien, jolloin yhteinen raha, euro, otettiin käyttöön.

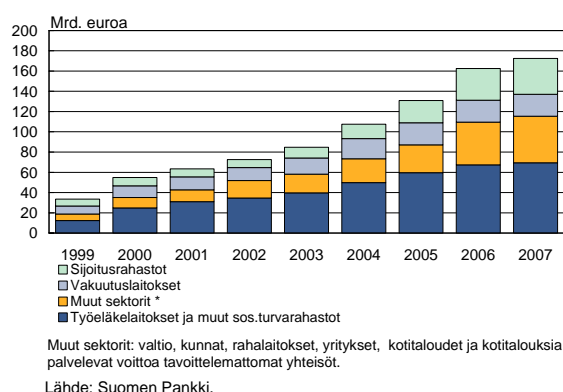
Vakuutuslaitosten osuus kokonaissijoituksista on yli 12 % ja sijoitusrahastojen 21 %. Sijoitusrahastojen osuus on vähitellen kasvanut, koska näiden rahastojen kautta on helppoa hajauttaa kasvanutta sijoitusvarallisuutta ulkomaille. Sijoitusrahastojen ja kotitalouksien sijoitusten pääpaino on osakkeissa ja rahasto-osuuksissa, kun taas pankkien sijoitussalkut painottuvat velkapapereihin. Työeläkelaitokset ja vakuutusyhtiöt hajauttavat arvopaperisijoituksensa tasaisemmin sekä ulkomaisiin velkapapereihin että osakkeisiin ja rahasto-osuuksiin.

Taulukko 3. Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sijoituslajeittain vuonna 2007 (milj. euroa)

	Sijoituskanta 31.12.2006	Nettopääoma- virta 2007	Kurssien ja muiden arvostuserien muutos	Sijoituskanta 31.12.2007	Korot ja osingot
Sijoitukset Suomesta ulkomaille					
Osakkeet	38 185	3 112	-165	41 132	1 130
Rahasto-osuudet	34 905	6 959	-401	41 462	556
Joukkolainat	84 514	951	-1 115	84 350	3 685
Rahamarkkinapaperit	4 935	805	-293	5 447	181
Yhteensä	162 538	11 826	-1 973	172 392	5 552
Sijoitukset ulkomailta Suomeen					
Osakkeet ja rahasto-osuudet	117 648	3 917	34 308	155 873	3 691
Joukkolainat	83 548	2 596	-2 695	83 449	3 644
Rahamarkkinapaperit	18 713	-2 477	1 852	18 087	595
Yhteensä	219 909	4 036	33 464	257 409	7 929

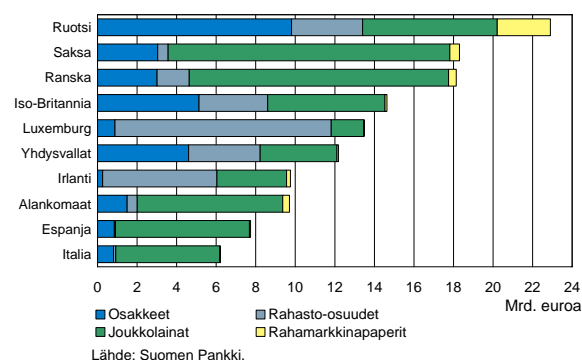
Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 19. Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille sektoreittain vuosina 1999–2007

Arvopaperisijoitusten jakautuminen kohdemaittäin on velkapapereissa euroaluepainotteinen. Sijoitukset osakkeisiin ja rahasto-osuuksiin hajautuvat puolestaan tasaisemmin koko maailmaan. Joukkolainasijoituksissa keskeisimmät kohdemaat ovat Saksa ja Ranska, osakesijoituksissa puolestaan Ruotsi, Iso-Britannia ja Yhdysvallat (kuvio 20). Sijoitukset ulkomaisiin sijoitusrahastoihin ovat kohdentuneet selvästi eniten Luxemburgiin rekisteröityihin rahastoihin mutta huomattavasti myös Irlantiin rekisteröityihin rahastoihin.

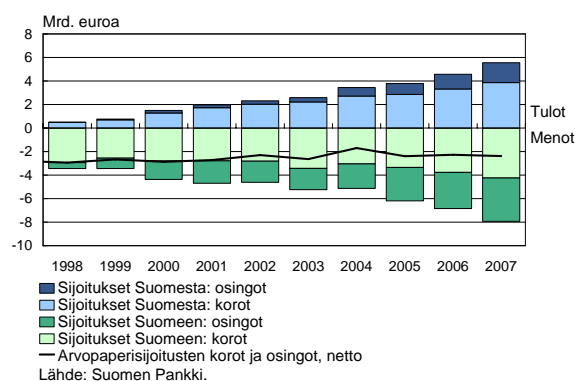
Kuvio 20. Arvopaperisijoitukset ulkomaille maittain: sijoituskanta vuoden 2007 lopussa

Ulkomaisista arvopaperisijoituksista saadut osinko- ja korkotuotot olivat 5,5 mrd. euroa. Valtaosa näistä tuloista oli peräisin joukkolainasijoituksista. Suomalaisien ulkomailta saamat osinko- ja korkotuotot ovat kasvaneet tasaisesti 1990-luvun puolivälistä lähtien, eli ne ovat seuranneet ulkomaisen sijoitusvarallisuuden

lisääntymistä (kuvio 21). Suomalaisille sijoittajille tuli kuitenkin markkinahintojen ja valuuttakursien muutoksista johtuvia laskennallisia tappioita noin 2,0 mrd. euroa, mikä on laskennallisesti noin 1 % kokonaissijoituksista (taulukko 3).

Kuvio 21. Arvopaperisijoitusten korot ja osingot vuosina 1998–2007

3.2 Arvopaperisijoitukset ulkomailta Suomeen

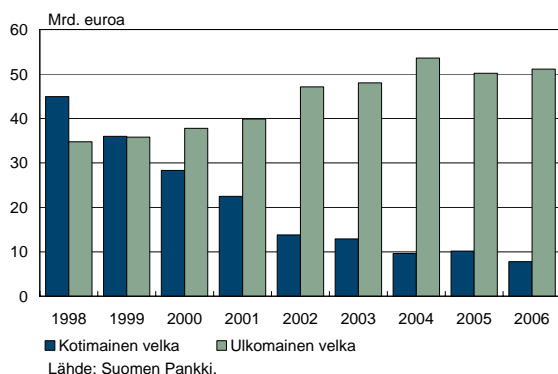
Vaikka ulkomailta sijoitettiin Suomeen nettomääräisesti yhteensä vain 27 % edellisvuotisesta eli 4,0 mrd. euroa (kuvio 17), Suomen osakemarkkinoille ja rahasto-osuuksiin ulkomailta suuntautunut nettopääomavirta ei vuonna 2007 pienentynyt. Ulkomaalaisten hallussaan pitämän arvopaperivarallisuuden arvo kasvoi 257,4 mrd. euroon, koska markkinahinnat nousivat edellisvuotisesta. Pörssikurssien vaihtelu näkyy suoraan ulkomaalaisten Suomessa olevan arvopaperivarallisuuden arvon vaihteluna (kuvio 18). Ulkomainen omistus arvo-osuusjärjestelmässä olevista suomalaisista yhtiöistä on Suomen Arvopaperikeskuksen tietojen mukaan noin puolet.

Suomalaisten rahalaitosten velkapapereita ei myyty vuonna 2007 ulkomaalaisille nettomääräisesti käytännössä lainkaan, kun edellisvuosina myynti on ollut huomattava. Samalla ulkomaalaisten omistamien suomalaisten velkapapereiden kannan kasvu pysähtyi

ensimmäisen kerran sitten 1990-luvun puolivälin. Rahalaitosten ulkomainen velkapaperivelka kasvoi vain vähän, ja valtion sekä yritysten velka supistui hieman.

Valtaosa (noin 49 mrd. euroa) ulkomaalaisten hallussa olevista velkapapereista on valtion liikkeeseen laskemia. Valtion velkapaperivelka on euron käyttöönoton myötä eli vuodesta 1999 lähtien muuttunut käytännössä kokonaan ulkomaiseksi (kuvio 22). Valtio käyttää velanotossa pääasiassa kiinteäkorkoisia viitelainoja.

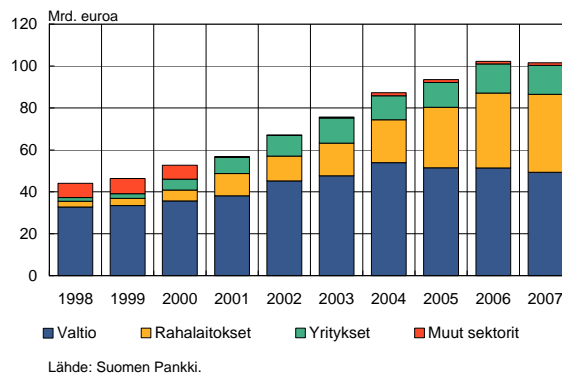
Kuvio 22. Valtion velka: velkapapereiden kanta vuosina 1998–2006

Rahalaitosten ulkomainen velkapaperivelka on noin 37 mrd. ja yritysten noin 14 mrd. euroa. Rahalaitokset ja yritykset ovat valtion ohella voineet yhä enemmän myydä velkapapereitaan ulkomaisille sijoittajille, kun euron käyttöönotto on poistanut valuuttakurssiriskin ja

euromääräisten velkapapereiden kysyntä on yleisesti kasvanut (kuvio 23).

Kuvio 23. Ulkomainen velka sektoreittain: joukko-velkakirjalainat ja rahamarkkinapaperit vuosina 1998–2007

Vuonna 2007 ulkomaiset sijoittajat saivat suomalaisilta yrityksiltä 3,7 mrd. euroa osinkotuloja ja sijoitusrahastojen maksamia tuottoja. Joukkolainaveloista maksettiin ulkomaille 3,6 mrd. euron ja rahamarkkinapapereivoista 0,6 mrd. euron korot. Suomalaisen ulkomaille maksamat osingot ja korot ovat viime vuosina olleet selvässä kasvussa samalla kun ulkomaalaisten hallussa olevan arvopaperivarallisuuden arvo on suurentunut (kuvio 21). Ulkomaiset sijoittajat saivat suomalaisesta osake- ja osuussijoitussalkustaan pääasiassa markkinahintojen muutoksista johtuvia laskennallisia tuottoja 34,3 mrd. euroa eli 29 % (taulukko 3). Vuonna 2007 Nokian markkina-arvo kasvoi 65 % ja OMX Helsinki -indeksi nousi noin 20 %.

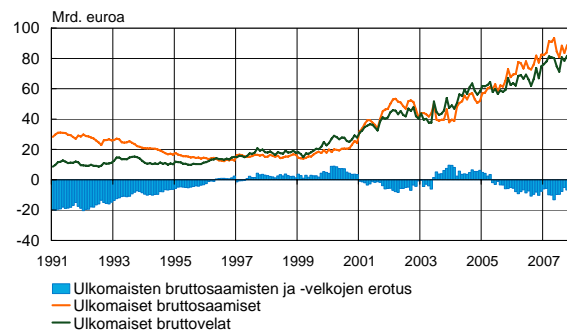
4 Suomen rahalaitosten ulkomaiset saamiset ja velat

Suomen rahalaitosten ulkomaiset bruttovelat ovat hieman suuremmat kuin bruttosaamiset. Rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapaperien kanta alkoi vuoden 2007 jälkipuoliskolla supistua. Muut ulkomaiset sijoitukset ovat pääasiassa rahalaitosten välisiä velkoja ja saamia.

Suomen rahalaitosten ulkomaiset velat ja saamiset ovat kasvaneet nopeasti viimeisten vuosien aikana.⁷ Vuoden 2007 lopussa rahalaitosten ulkomaiset bruttosaamiset olivat 82,3 mrd. euroa ja ulkomaiset bruttovelat 88,9 mrd. euroa. Viimeisen kahden vuoden aikana bruttovelat ovat olleet jonkin verran bruttosaamia suuremmat, mikä johtui lähinnä rahalaitosten ulkomailta liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan nopeasta kasvusta.

⁷ Ilman oman pääoman eriä ja johdannaisia.

Kuvio 24. Suomen rahalaitosten ulkomaiset bruttosaamiset ja -velat sekä niiden erotus

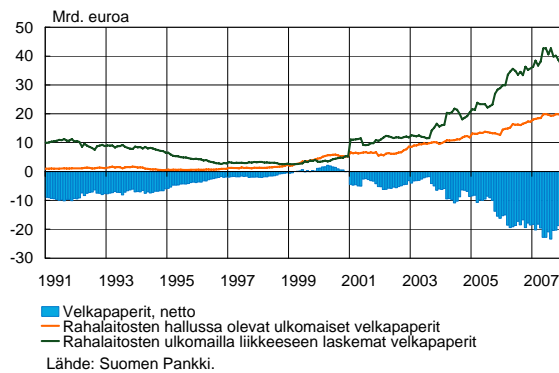
Lähde: Suomen Pankki.

Viime vuosien nopeaa ulkomaisten emissioiden kasvua selittävät pitkään kestänyt korkotason alhaisuus ja kotimaisen yleisön ripeästi kasvaneen lainakannan rahoitustarve. Vuoden 2007 aikana liikkeeseen lasketujen velkapapereiden kanta alkoi kuitenkin supistua. Kanta oli elokuussa 42,7 mrd. euroa, mutta on vähentynyt sen jälkeen 2,3 mrd. euroa ja oli joulukuussa 40,4 mrd. euroa. Velkapaperiemissiot ovat vähentyneet sekä maturiteetiltaan pitkäaikaisissa joukkovelkakirjalainoissa että enintään vuoden mittaisissa rahamarkkinapapereissa.

Joukkovelkakirjalainojen osuus kaikista ulkomaisista emissioista oli 71 % joulukuussa 2007 ja rahamarkkinapapereiden osuus 29 %. Viimeisen kahden vuoden aikana myös Suomen rahalaitosten sijoitukset ulkomaisten instituutioiden liikkeeseen laskemiin maturiteetiltaan pitkäaikaisiin joukkovelkakirjalai-

noihin ovat kasvaneet jonkin verran. Enintään vuoden mittaisiin rahamarkkinapapereihin Suomen rahalaitokset eivät sijoita suuria määriä. Joukkovelkakirjalainojen kanta kasvoi viime vuoden aikana 15,0 mrd. eurosta 17,4 mrd. euroon, kun taas rahamarkkinapapereiden kanta oli vuoden lopussa vain 2,3 mrd. euroa. Muita ulkomaisia arvopapereita kuin velkapapereita rahalaitoksilla ei suuria määriä ole hallussaan.⁸

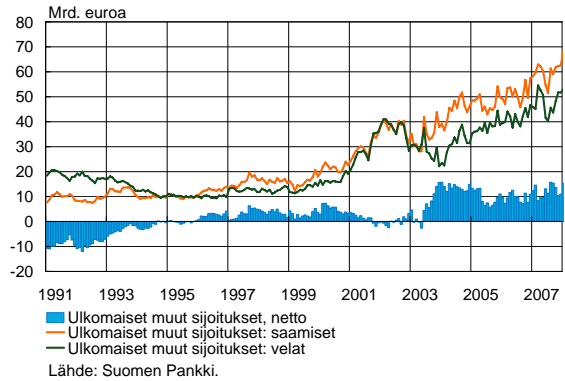
Kuvio 25. Suomen rahalaitosten ulkomaisten velkapapereiden liikkeeseen laskut ja hallussa olevat ulkomaiset velkapaperit

Suomen rahalaitosten ulkomaiset muihin sijoituksiin liittyvät saamiset kasvoivat vuoden 2007 aikana 49,8 mrd. eurosta 62,7 mrd. euroon ja muihin sijoituksiin liittyvät velat 38,7 mrd. eurosta 51,7 mrd. euroon. Saamiset muista sijoituksista kattoivat vuoden 2007 lopussa 76 % kaikista Suomen rahalaitosten ulkomaisista bruttosaamisista. Sen sijaan muihin sijoituksiin liittyvät velat kattoivat vain 58 % kaikista Suomen rahalaitosten ulkomaisista bruttovelloista. Velkojen pienempi osuus johtuu etenkin velkapapereiden liikkeeseenlaskujen nopeasta kasvusta suhteessa muihin velkoihin.

⁸ Ulkomaisia osakkeita tai ulkomaisien rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia.

Kuvio 26. Ulkomaisiin muihin sijoituksiin liittyvät Suomen rahalaitosten saamiset ja velat sekä niiden erotus

Suurin osa muista ulkomaisista sijoituksista on joko ns. rahan tukkumarkkinoilla tehtyjä rahamarkkinasijoituksia ja -talletuksia tai kansainvälisten konsernien sisäisiä eriä. Suomessa sijaitsevan rahalaitoksen vastapuolena näissä taloustoimissa on usein ulkomailla sijaitseva pankki. Tästä syystä muut sijoitukset ovat pääasiassa lyhytaikaisista saamisista ja velkoja, mikä tekee erästä erittäin volatiilista.

Taulukko 4. Suomen rahalaitosten ulkomainen varallisuus vuoden lopussa (milj. euroa)

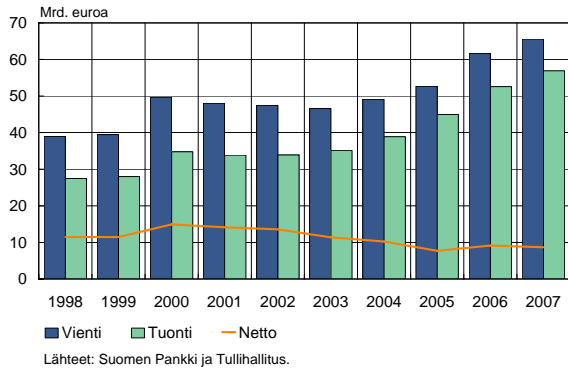
	2006		2007	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
Ulkomainen varallisuus	100 085	123 612	120 093	141 435
Suorat sijoitukset	324	14 231	239	12 523
Arvopaperisijoitukset	17 807	38 649	20 127	40 367
Joukkolainat	14 988	24 111	17 357	26 298
Rahamarkkinapaperit	2 245	11 642	2 299	10 891
Muut*	573	2 897	471	3 177
Muut sijoitukset	57 608	46 627	62 671	51 659
Johdannaiset	24 346	24 106	37 056	36 886

Lähde: Suomen Pankki

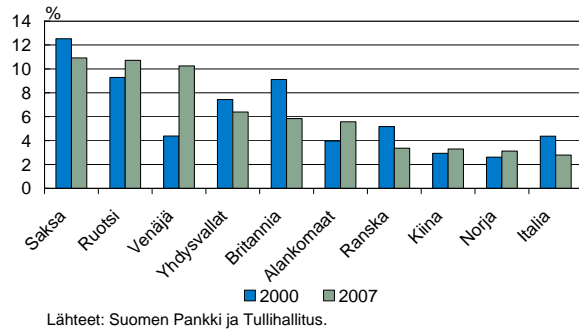
* Sisältää osakkeet, rahasto-osuudet ja arvopaperisäilytykset

Liite 1. Kuviot

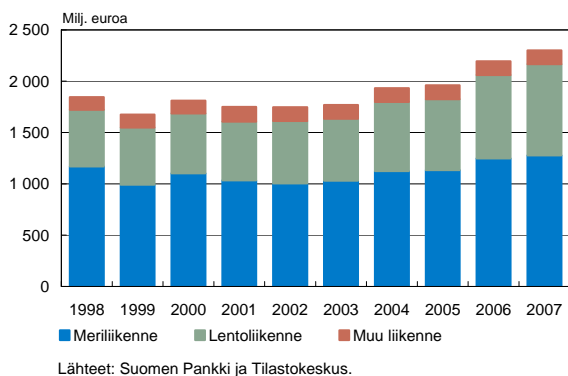
Kuvio 27. Suomen tavara-kauppa vuosina 1998–2007

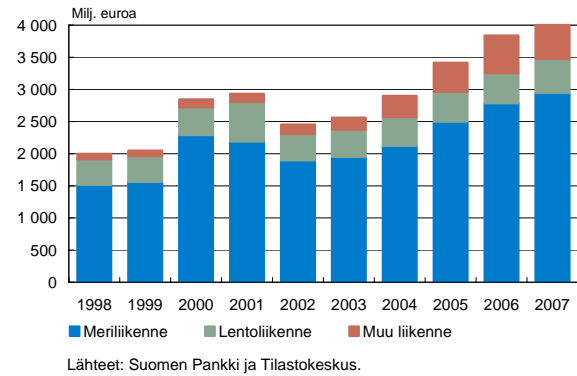
Kuvio 28. Kymmenen tärkeimmän vientimaan prosenttiosuus Suomen koko tavaraviennin arvosta vuosina 2000 ja 2007

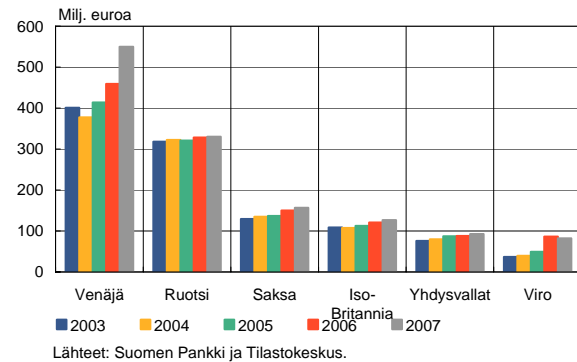
Kuvio 29. Kuljetustulot vuosina 1998–2007

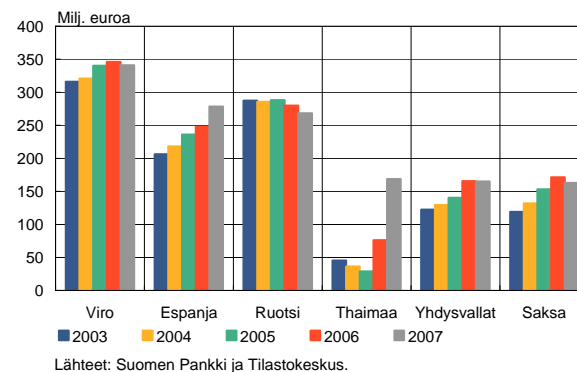
Kuvio 30. Kuljetusmenot vuosina 1998–2007

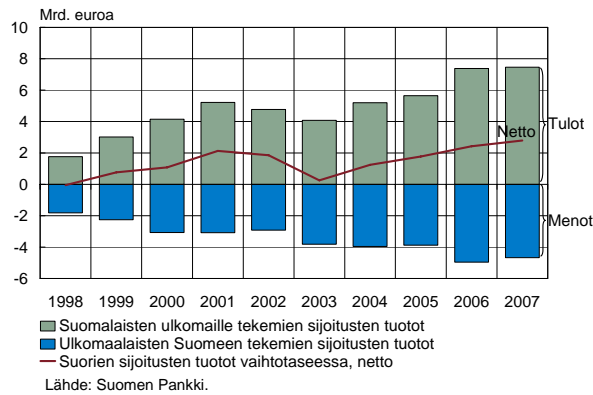
Kuvio 31. Ulkomailta Suomeen suuntautuneen matkailun tulot vuosina 2003–2007

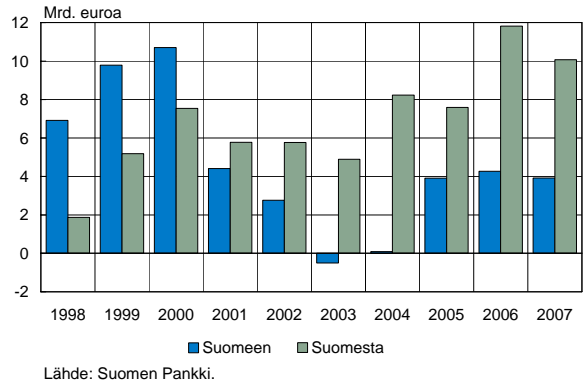
Kuvio 32. Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2003–2007

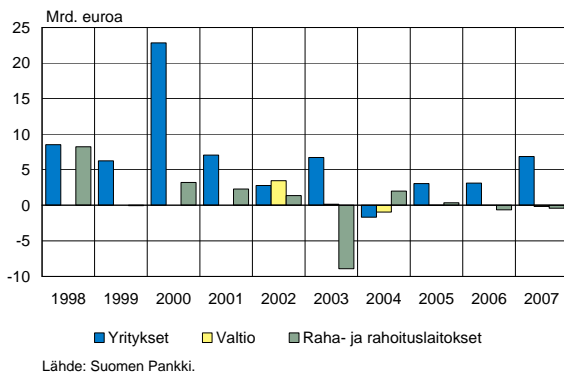
Kuvio 33. Suorien sijoitusten tuotot vaihtotaseessa vuosina 1998–2007

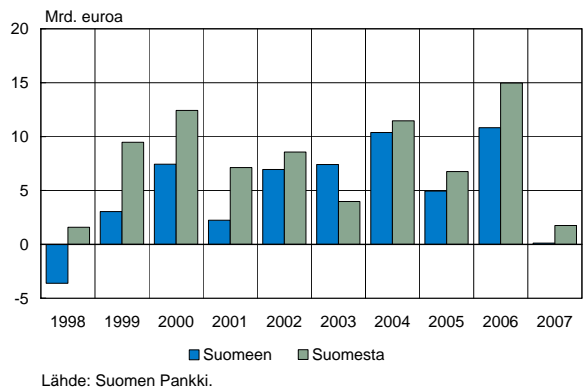
Kuvio 36. Arvopaperisijoitukset, osakkeet ja osuudet, nettopääomavirrat vuosina 1998–2007

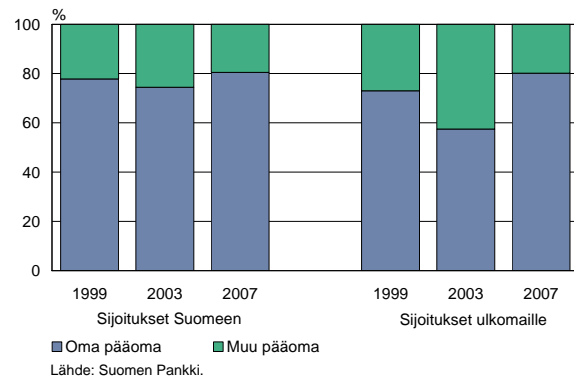
Kuvio 34. Ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten nettopääomavirrat sektoreittain vuosina 1998–2007

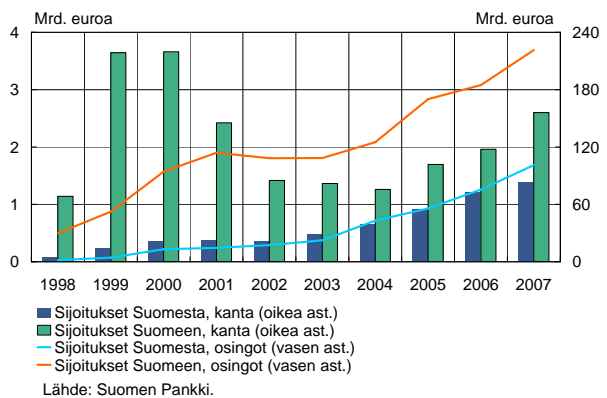
Kuvio 37. Arvopaperisijoitukset, velkapaperit, nettopääomavirrat vuosina 1998–2007

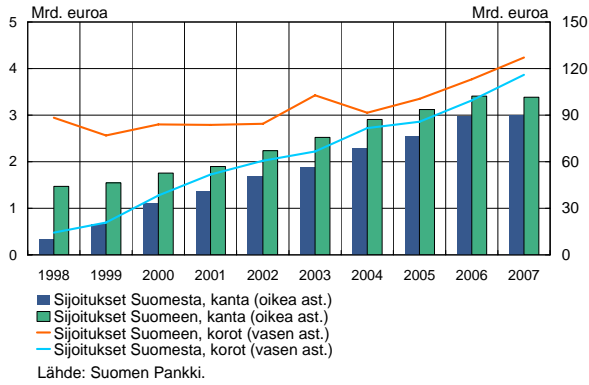
Kuvio 35. Suorien sijoitusten kannan jakauma pääomatyypeittäin vuosina 1999, 2003 ja 2007

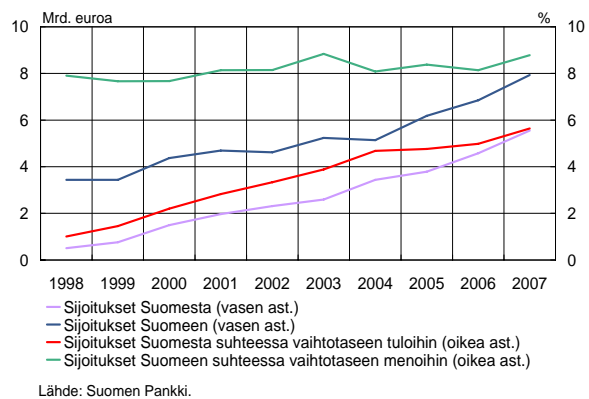
Kuvio 38. Arvopaperisijoitukset, osakkeiden ja osuuksien kanta ja osingot vuosina 1998–2007

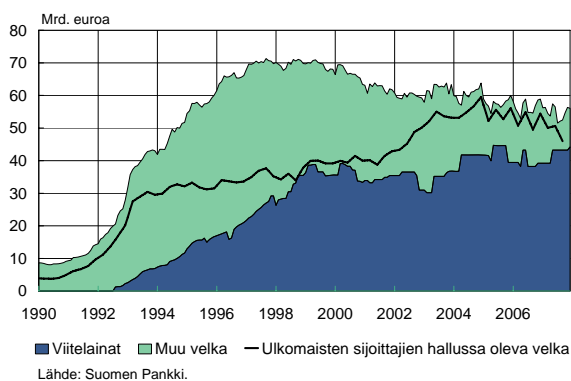
Kuvio 39. Arvopaperisijoitukset, velkapapereiden kanta ja korot vuosina 1998–2007

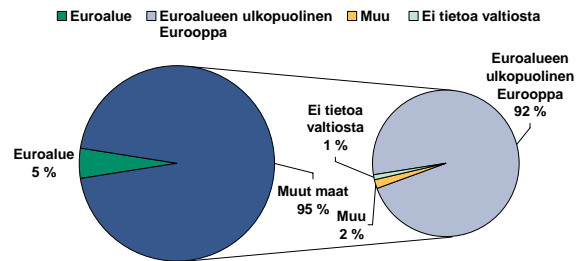
Kuvio 40. Arvopaperisijoitusten tuotot vuosina 1998–2007

Kuvio 41. Valtion velan rakenne vuosina 1990–2007

Kuvio 42. Suomen rahalaitosten saamiset muista sijoituksista maaryhmittäin vuoden 2007 lopussa

Kuvio 43. Suomen rahalaitosten velat muista sijoituksista maaryhmittäin vuoden 2007 lopussa

